

organikusan termelje ki a régi jog talajából, és ezt durva elszakítással ne dobja el magától.

Aki oly mesterien, annyi felkészültségével a mai (lehet, hogy tegnapi) jognak, annyi eleven érzéssel a pillanatnyi ma számára tud dolgozni az alapirányában is kétes jövő előkészítésén: ezernyi vívódásáért, tépelődéséért, az anyaggal való megbirkózásáért, az összeegyeztethetlen összeegyeztetéséért, minden elismerést megérdemel. Ebből a munkából jelentékeny rész esik bírói gyakorlatunkra — de a valóságos gyűjtő medencéje a munkatömegnek a codifikatio műhelye.

Dr. Vladár Gábor titkos tanácsosi kinevezésével ennek a codifikatori munkának feje nyert kitüntetését. A jogi tradíciók és a jogfejlődés szempontját egyaránt szolgáló lapunk hasábjain őszinte örömmel köszöntjük a kitüntetését és a kitüntettet.

Szemlélődés.

Az 1937. október végén lezajlott budapesti kamarai választásokon a kar szavazatra jogosult tagjainak körülbelül 90%-a vett részt. Igen nagy arányszám. A nagy érdeklődés magyarázatául egyesek azt hozták fel, hogy a szavazás ez alkalommal nemcsak jog volt, hanem büntető sanctió alatt álló kötelezettség, mások meg azt, hogy a széleskörű kortézia eredményezte az urnákhoz való erőteljes felvonulást. Nem hinném, hogy akár az egyik, akár a másik magyarázó elmélet eltalálná a valót. *Ugy gondolom, hogy a jogok érvényesítése valóságos, komoly érdeklődés kifejezése volt: az új rendtartás első kamarája által választás alatt, melyre súlyos feladat, a magyar ügyvédség új korszakának megnyitása vár.*

*

Mi a Kamara szerepe az új ügyvédi rendtartás értelmében? Világosan, tömören válaszol erre a kérdésre a törvény 3. §-a: „az ügyvédi kar erkölcsi tekintélyének megóvása, az ügyvédi kar testületi érdekeinek képviselete, az ügyvédség gyakorlatával járó jogok védelme s köteleességek teljesítésének ellenőrzése, fegyelmi hatóság gyakorlása... állásfoglalás és javaslattétel igazságszolgáltatásra és jogalkotásra vonatkozó kérdésekben.” E körülírást kiegészíti még a törvény 51. §-a által adott felhatalmazás a zártszám iránti javaslattétel irányában.

Egyszerű szavak, keményvonalu kifejezések és valóban mindent felölelnek, ami a „kamarai hatáskör”-ben bennfoglaltatik. Még sem adják, amínthogy a kodifikációs szövegezés módszerével nem is adhatják meg a találó, valódi választ a sokezer ügyvédnek az új pragmatika felé forduló kérdő tekintetére.

Az új Kamara feladata: erőteljes lépésekkel megindulni azon az úton, mely a magyar ügyvédségnek visszahozza a régi tiszteletet és megbecsülést.

*

Ennek a nagy, messze célkitűzésnek vannak olyan megvalósulási eszközei, melyek kívül esnek az ügyvéd és ügyvédi kar hatalmi szféráján.

Az egyik ily-eszköz: a kimagasló ügyvédegyéniségek vonzóereje és tiszteletet parancsoló tekintélye. Kossuth Lajos avagy Deák Ferenc egyszeri szellemi és jellemi tulajdonaikkal nemcsak hordozójukat emelték a milliók fölé, hanem súlyt adtak annak a karnak is, amelyből kikerültek, de amelyhez lélekben mégis mindvégig hozzátartoztak.

Ha, fájdalom, nincsenek is mindég az ily lélekóriások hatalmas emberi arányaihoz mérhető egyéniségek, mégis bizvást és büszkeséggel állíthatjuk, hogy a magyar ügyvédség minden korszakban, még a legsötétebb válság óriában is kitermel oly kiválóságokat, akiknek lelki-formátuma tekintélyt és tiszteletet parancsol, a karnak pedig ezáltal súlyban és megbecsülésben való gyarapodást jelent.

*

A régi színvonal helyreállítására törekvő célkitűzésnek az ügyvédség hatalmi körén valójában kívül eső másik megvalósítási eszköze: az anyagi, existenciális erők izmosítása.

E rövid sorok keretében nem kívánok erről az annyiszor behatóan megtárgyalt és mégis kimeríthetetlen tárgyról szólni, csupán utalni óhajtok az Országos Ügyvédszövetség soproni vándorgyűlésének idevonatkozó vitaanyagára: az ügyvédség anyagi helyzetének jobbrafordulása legszorosabb összefüggésben áll a gazdasági korlátozások rendszerének fokozatos lebontásával, a forgalmi szabadság lépésről-lépésre való helyreállításával. A vándorgyűlésen egyértelműleg hozott határozat szerint: „Ha a választás történelmi jogrendszerünk javára dől el, akkor minden olyan jogszabály, amely a közrend és közérdek megszorítóan értelmezett közvetlen védelmén kívül az egyénnek személyi és gazdasági szabadságát korlátozza, a jogrendbe ütköző állami beavatkozásnak tekintendő.”

Harc az egyénnek személyi és gazdasági szabadságáért, — politikai gondolat, mely tehát kívül esik a hivatalos ügyvédi érdekképviselő feladatainak törvényi keretén és legfeljebb közvetetten szolgálható a jogalkotási véleményezés szakszerű eszközeivel.

*

A tekintélyvisszaállításnak az ügyvédség hatalmi körén lényegileg kívül eső lehetőségei mellett immár nézzük: *mik a régi dicsőség felidézésének e hatalmi körön belül maradó, mégis célhoz mért eszközei?*

Az első: a kar saját erejéből való gondoskodás a testületen belüli rend fenntartásáról. Határozottan ki kell képezni és következetesen meg kell őrizni a hivatásszerű magatartás alapelveit és részletszabályait. Az ügyvéd rossz hírének és tekintélycsökkenésének egyik legfőbb oka a közvéleményben lábrakapott ama hit, hogy az ügyvédi karon belül súlyosan elharapódzott a hivatásellenes magatartás a megbízás elhanyagolásától egészen a felvett pénzek eltulajdonításáig és hogy a kari bírások nem osztja kellő eréllyel és határozottsággal az eltévelyedések megtorlását. Ezt az „*opinio communis*“-t szívós és nem lankadó munkával mihamarább el kell oszlatni.

Nem jelenti ez az állásfoglalásunk a kiméletlen spártai szigor helyességének hirdetését. Napoleon mondja mostoha lányáról, Hortense de Beauharnais-ról (a későbbi III. Napoleon anyjáról) „Hortense oly helyesen ítél, hogy azt hihetné az ember — nem él benne érzés. De ha ismerjük őt, látnunk kell, hogy épen érzésvilága az, mely helyes ítéletét sugallja.“ *Nyilvánvaló, hogy jó bíró csak az lehet, aki szívvel érez — és ez elsősorban a jegyelmi bíróra áll.* Fokozottan kell, hogy érvényre jusson ez az iránytszabó alapelv a fiatalabb kartársak ügyeinek intézésénél, — akiket az egyöntetű kari erkölcsre nevelni kell és akiknél a helyesen mért kimélet sokkal nagyobb eredményt hozhat, mint a kemény, pusztító szigor.

De sohasem tévesztendő szem elől, hogy a közösséggel szembeni kötelesség erősebb legyen, mint az egyesekkel szembeni szánalom.

*

A második eszköz: egységes jogászarcvonal kialakítása. Az utóbbi évek során sokat dolgoztak az ú. n. lateiner-szolidaritás létrehozása, a szellemi hivatások szorosabb egybekapcsolásán. *Mi ennél előbbrevalónak tartjuk a jogászhivatás testvérágazatainak egymáshoz közelebbhozását és egységbe forrasztását.*

Ha a bírónak és ügyvédnek a pervitel fórumán való tevékenységét helyezük egymás mellé és ítéletünk elfogulatlan: a bírói funkciót kell — bölcsészeti nézőpontból tekintve, — magasabb polera helyezni. Az ügyvéd munkája az anyag összehordása, a bíróé annak szétkülönböztetése és minősítése, — az ügyvéd szerepe a harc a fél igazságáért, a bíró feladata a szublimált igazság felkutatása és kinyilvánítása. Itt még megépíthető egy fokozati különbségtétel.

De az ügyvéd tevékenységének igazi súlypontja nem a peres gyakorlaton nyugszik. Valamikép a szobrász lelke ott rejtőzik a kőbe, avagy bronzba vésett alkotásaiban, a bölcsészé az emberi sors legmélyebb problémáit feltáró gondolatok mesteri kifejezésében, úgy az ügyvéd génusza ott él a nagy levéltárakban és apró iratszekrényekben, a virágzó családok, termelő vállalatok, magánosok és közületek történetének alakulásában, melyeknek mértéfkövei az általa felépített formák, szellemi erejével kovácsolt keretek, tudásával létesített jogügyletek. Ez a valóban alkotó munka emeli magasra, a jogászhivatás legelső vonalába, az igaz értelemben vett ügyvédet.

Ügyvéd és bíró tehát egyaránt formálja az életet — egyik a tárt kapuju tárgyalóteremben, a másik az irodák, műhelyek és családi szentélyek zárt ajtóinak mögött. A két egyenrangú hivatási ágazatnak egymásra kell találnia és szoros testvéri közösségben kell keresniök a jogot és igazságot.

*

A harmadik eszköz: az ügyvédség tudományos színvonalának ápolása és emelése. E munka kétágú: az egyik ágazat a jelöltek oktatása, a másik a kész ügyvédek elméleti és gyakorlati továbbképzése.

Kétségtelen, hogy a mai válságos idők és azoknak keretében a pusztuló létért való küzdelem súlyos nehézségei nem teszik könnyűvé a tanító és tudományos célkitűzések szolgálatát. De emellett a műveltségnek és intelligenciának a súlya is csökkenni látszik. A testi jellegű kiképzésnek előtérbe kerülése, a sportok és rekordok hajszolása, a nyers hatalom vezérszerepe a lehangolt jog felett — mindez oly jelenség, mely háttérbe szorítja a szellem becsületét, az értelem tekintélyét.

De éppen ilyen időkre áll a nagy Machiavelli tanítása: „Az igaz ember kötelessége az, hogy másokat megtanítson mindama jóra, amit az idők és szerencse balvégzete folytán maga meg nem valósíthatott, — hogy azután az ég által jobban kegyeltek azt megvalósíthassák.“

Tehát: tanítani kell a jogeszmé szelemét és a jog szabályait egyaránt — az igazság fellelésének módszereit és a törvénykonkrét előírásait egyforma szeretettel. Tanítani kell a felnövő ifjúságot a régiak elveire és mindezt nem a fanatizmus és gyűlölet, hanem a józanság és értelem jegyében.

*

A testület erkölcsi magaslatainak őrzése, — a jogászhivatás többi ágazatával való szerves egység megépítése, — az ügyvédség szellemi tartalmának izmosítása: hármasszoros biztositéka a kitűzött messzi cél elérésének: a régi tekintély helyreállításának. Ezeknek megvalósítása az új ügyvédi kamarák legfőbb fel-

adata. Hogy pedig a magyar ügyvédség e feladat útján kíván haladni, annak perdöntő bizonyítéka a kamarai választásoknak az ország egész során harmónikusan, méltóságteljesen végbement lefolyása. Tanusította ez az általános jelenség azt a nyilvánvaló akaratot, hogy *az ügyvédség nem kíván legfőbb kari szervezeteiben világnézeti ellentétek, politikai különbségtételek optikai csalódással mindennél nagyobbnek vélt kérdéseivel foglalkozni, — hanem egyedül és kizárólag a kar sorsával és annak jobb jövő felé való irányításával.*

—l —r.

Deák Ferenc, a civiljogász címen tartott előadást dr. Zo I t á n József budapesti ügyvéd a Magyar Jogászegylet Civiljogi szemináriumának 1937. október 20.-i évadnyitó ülésén. A köztudatban Deák az államférfi, a közjogász emléke él. Felmerül tehát egyfelől az a kérdés, vajjon civiljogász is volt-e Deák, másfelől, hogy a mai élet annyi égetőbb kérdése között szabad-e ezzel foglalkozni. A civiljogász alakjai általában: a tudós és a gyakorlati élet emberei: a bíró és az ügyvéd. Ezek mellett azonban van a civiljogásznak egy harmadik típusa is: a törvényhözőé, akikben mindazon tulajdonságoknak egyesítetten meg kell lenni, mint a civiljogász másik két típusában. Deák, ha elfogadta volna a felajánlott országbírói méltóságot, valóban az ország első bírója lett volna. Ha ismereteit egy magánjogi munkában feldolgozta volna, ez méltán vetekedett volna Kövyével, vagy akár Frankéval. De Deák mindezt a tudását, mindezt a gyakorlati tapasztalatát arra fordította, hogy ezen készségeivel megteremtse a rendi Magyarország magánjogából az átmenetet a polgári, az új Magyarország magánjogába. Ez áll az Országbírói Értekezleten való döntő szereplésére, ahol Szladits Károly szavai szerint „tekintélye súlyával segít új medret törni a magyar magánjog új folyamának” és megteremti „a magyar magánjog kiegyezését”. Deák az Országbírói értekezleten a mai magánjogunkért folytatott küzdelmei koronájaként: egyfelől megteremtette az áthidalást a 48 előtti és utáni magánjogot elválasztó szakadék felett, de másfelől egyben átmentette a reformkor küzdelmeinek megvalósulását jelentő 48-as törvényhozás magánjogi elveit az új Magyarország magánjogában. Ezek az elvek a reformkorszak elvei, Deák elvei, a XIX. század új polgári magánjogának eszméi: a jogbiztonság, a kodifikációs gondolat, a szabadság és tulajdon, a jogfolytonosság, s mindezt átfogja az állam legfőbb célja: a közboldogságra való törekvés. Deák beszédeit átolvastva megállapítható, hogy ezen elvek szószólója Deák Ferenc a civiljogász. Az előadó ezen eszmék körül csoportosított példákkal bizonyította fenti megállapításait. Majd befejezésül kiemelte, hogy a másik kérdésre azzal felel, hogy a mai égetőbbnek látszó problémák között is nemcsak szabad, hanem kell ezzel a kérdéssel foglalkozni. A magyar magánjog haladást csak akkor fog felmutatni, ha Deák